

**รูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ
ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม**
**The Model of Self-Discipline Development of Students
at Huaima Wittayakom School**

เกียรติศักดิ์ สุทธิหลวง (Kiattisak Sudthaluang)¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม (2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม (3) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม และ (4) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม

โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม และขั้นตอนที่ 4 การนำรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ไปปฏิบัติ

เก็บรวบรวมข้อมูลจาก (1) ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 9 คน (2) ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ที่รับผิดชอบงานวินัยในโรงเรียน จำนวน 42 โรงเรียน ละ 9 คน และ (3) สอบถามความคิดเห็นการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนจากครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 368 คน การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยภาพรวมพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาวินัยนักเรียนตามนโยบายต้นสังกัดในระดับสูงกำหนด โดยโรงเรียน

¹ผู้อำนวยการ โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37

ศึกษาระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับควมมีวินัยในตนเองของนักเรียน แล้วร่วมกับคณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง ชุมชนฝ่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาควมมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยกำหนดระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมโดยไม่ขัดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ส่วนปัญหาของการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบของนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ปัญหาสำคัญในการดำเนินการ คือการดำเนินการไม่มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกันในทางปฏิบัติ เนื่องจากขาดการ วางแผนที่เป็นระบบ รวมถึงไม่มีแนวทาง วิธีการ ขั้นตอนและรูปแบบที่ชัดเจน

2. รูปแบบการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จากการศึกษาการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม พบว่า การพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบ ของนักเรียนใน 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบ ของนักเรียนจากมากไปหาน้อย ได้ ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรม ด้านการวางแผน และด้านการติดตาม ประเมินผล

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียน ห้วยม้าวิทยาคม ประกอบด้วย การประเมินควมเหมาะสม ควมสอดคล้อง ควมเป็นไปได้ และควมเป็น ประโยชน์ ของรูปแบบการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้า วิทยาคม มีการประเมินควมเหมาะสม ควมสอดคล้อง ควมเป็นไปได้ และควมเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน

4. การนำรูปแบบการพัฒนาควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้า วิทยาคม ไปปฏิบัติ ควมคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนห้วยม้า วิทยาคม เกี่ยวกับควมมีวินัยในตนเอง ด้านควมรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

Abstract

This research paper aims to (1) to study current conditions and problems for the development of self-discipline. Responsibility of students from Huaima Wittayakom School (2) to create a self-discipline development model responsibility of students of Huaima Wittayakom School (3) to assess the suitability of the self-discipline development model. responsibility of students from Huaima Wittayakom School, and (4) to study the results of self-discipline development responsibility of students at Huaima Wittayakom School.

Using mixed research methods, both qualitative research and quantitative research methods. (quantitative research) consists of the 1st step, studying the current state and problem of self-discipline development student responsibility Huaima Wittayakom School, Step 2 establish a self-discipline development model student responsibility Huaima

Wittayakom School, step 3 evaluate the self-discipline development model student responsibility Huaima Wittayakom School, and step 4 adopting self-discipline development model student responsibility Huaima Wittayakom School.

Collected data from (1) school administrators, the schools Under the Secondary Educational Service Area Office 37, used a purposive sampling method of 9 students, (2) school teachers Under the Secondary Educational Service Area Office 37, responsible for the discipline work in schools, totaling 42 schools, 9 each people, and (3) ask for opinions, develop self-discipline responsibility of students from teachers Under the Secondary Educational Service Area Office 37, 368 people. Data analysis and interpretation of the data analysis. The researcher defined the symbolic representations of the data, including mean ($\bar{X}$) and standard deviation (SD).

The research results were found that;

1. Current state of the development of self-discipline. In terms of student responsibility as a whole, it was found that the school developed student discipline in accordance with the high level of affiliation policy. The school studies the regulations that relate to student self-discipline. Then, together with the faculty, teachers, students and community parents, various departments are involved in the development of student self-discipline. By stipulating the school's rules and regulations to be consistent and appropriate, without contradicting the practice of official regulations The problem of developing self-discipline As a whole, the responsibility of the students found that the problems in operation Is that the operation is not consistent and continuous in practice Due to the lack of systematic planning Including no clear guidelines, methods, procedures and formats.

2. Self-discipline development model responsibility of students at Huaima Wittayakom School. From studying the development of self-discipline responsibility of the students of Huaima Wittayakom School, found that developing self-discipline responsibility of students in 3 areas, overall at a high level In order to develop self-discipline responsibility of students from descending order as follows: planning and in the monitoring and evaluation.

3. Evaluation of the self-discipline development model student responsibility Huaima Wittayakom School consists of assessing feasibility, consistency, feasibility. And benefits Of a self-discipline development model Student responsibility Huaima Wittayakom School. Evaluation of suitability, consistency, feasibility And benefits Were at the highest level, concluded that they passed the assessment criteria.

4. Adopting self-discipline development model Student responsibility Huaima Wittayakom School to practice opinions of teachers, parents and the basic education institution committee. Huaima Wittayakom School on self-discipline Student responsibility Huaima Wittayakom School. Overall, it is at a high level. Concluded that they passed the assessment criteria.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ว่าการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสมขาดความคล่องตัวยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทาย ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลัก ของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และกล่าวถึง “วินัย” ไว้ในยุทธศาสตร์ ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 เป้าหมายหมายถึง 1 คือผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยและทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญของเป้าหมายที่ 1 เช่น ร้อยละของผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงควมมีวินัยและมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่วนหนึ่ง คือ “สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มี วินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งหากต้องการให้ประเทศชาติดำรงอยู่และพัฒนาก้าวหน้าไปนั้น ความรู้ทางวิชาการ ไม่เพียงพอที่จะทำให้ประเทศชาติพัฒนาไปได้ แต่ต้องอาศัยควมมีวินัยของคนในชาติเป็นสำคัญด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

ดังนั้น การเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับคนในชาติจำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งเป็นวัยที่กำลังสร้างลักษณะนิสัยและต่อเนื่องถึงวัยเรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ คิดอย่างมีเหตุผล ตามลำดับของการพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย ทุกสถาบันในสังคมจึงมีบทบาทในการปลูกฝังการมีวินัยแก่คนในชาติ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการเมืองและการปกครองสื่อมวลชน องค์กรอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับคนทุกวัยที่จะต้องปลูกฝังเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียนให้เกิดคุณลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย เคารพกติกาของสังคม โดยไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านจริยธรรม คุณธรรม การประพฤติตนที่ดีส่งผลให้ชุมชน สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปในทางที่ดี และมีคุณภาพ ชุมชน สังคม และประเทศชาติใดก็ตามที่มีบุคคลที่ไร้ระเบียบวินัย ไม่มีความรับผิดชอบ ชุมชน สังคม หรือแม้แต่ประเทศชาติก็จะพบกับวิกฤตการณ์และไม่ประสบความสำเร็จถึงวัตถุประสงค์ วินัยเป็นสิ่งที่สำคัญที่เกิดขึ้นได้จากทั้งตนเองและการฝึกฝนปลูกฝัง ควรจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ครอบครัว ชุมชน และวิถีชีวิตในสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องและมีอิทธิพลที่สำคัญในการปลูกฝังและพัฒนาวินัยของเด็ก บิดา มารดา และครูบาอาจารย์เป็นบุคคลที่สำคัญที่สร้างให้เด็กเป็นผู้มีวินัยและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (พวงผกา แซ่ตัน, 2554. หน้า 22) ปัญหานักเรียนประพฤติผิดวินัยนับว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกระดับ สาเหตุที่ทำให้นักเรียนกระทำผิดวินัยของโรงเรียนมีหลายสาเหตุด้วยกัน ซึ่งสาเหตุที่สำคัญคือสภาพแวดล้อมนั้น ก็คือทางครอบครัว ทางโรงเรียน เพื่อน หรือจากคุณลักษณะของตัวเด็กเองไม่ว่าจะเป็นความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะคติต่อความมีวินัย สาเหตุที่มาจากโรงเรียน เช่น การสอนที่ขาดประสิทธิภาพ ภาระงานที่มอบหมายหนักเกินไป กิจกรรมต่าง ๆ จัดไม่เหมาะสมไม่น่าสนใจ เด็กที่เรียนไม่ทัน ไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือ ความขัดแย้งระหว่างครูกับนักเรียน เป็นต้น สาเหตุจากตัวนักเรียน เช่น ไม่เข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ รวมถึงการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนในทางที่เสื่อม การมีเรื่องกระทบกระทั่งเพื่อนจิตใจ มีนิสัยการเรียนที่ไม่ดี มีปมด้อย เป็นต้น และสาเหตุจากทางบ้านและทางชุมชน เช่น สภาพความขาดแคลนทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความขาดแคลนความรักและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว สภาพการใช้อำนาจในครอบครัว สภาพบ้านที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีสิ่งยั่วยั่ว และอาชญากรรม เป็นต้น (มนตรี ระเบียบศรี , 2552, หน้า 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2542, หน้า 3) ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้คนมีคุณภาพได้รับการพัฒนา คือ การศึกษา เพราะสังคมมนุษย์จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องมีการมีกฎระเบียบ วินัย ปฏิบัติ ถ้าหากสังคมใดขาดระเบียบวินัยก็จะทำให้สังคมนั้นวุ่นวาย ดังนั้นการสร้างระเบียบวินัยในสังคมจะต้องวางรากฐานให้กับเด็ก เพราะเด็กจะกลายเป็นคนที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม และเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดอนาคตของชาติ ดังนั้นหากโรงเรียนให้ความสำคัญที่จะดำเนินการปลูกฝังระเบียบวินัยแก่เด็กนักเรียน ก็ย่อมจะทำให้ นักเรียนเป็นประชากรที่มีคุณภาพได้ ประเทศชาติก็จะยังดำรงอยู่และเจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน แต่หากโรงเรียนไม่มีการดำเนินงานทางด้านวินัยนักเรียนที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีวินัยได้ ก็ถือว่าโรงเรียนดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างไม่ครบถ้วน ส่งผลให้นักเรียนเติบโตไปเป็นพลเมืองที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น ส่งผลให้ประเทศชาติเกิดความวุ่นวาย และไม่สามารถดำรงอยู่หรือพัฒนาไปสู่โลกสากลได้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข โดยกำหนดในจุดหมายข้อ 1 ว่า มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ เห็นคุณค่าของ

ตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และในมาตรฐานการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมยังกำหนดไว้ในสาระที่ 2 “หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม” มาตรฐานที่ ส 2.1 “เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็น พลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 5, 146) ดังนั้น เพื่อความอยู่รอดของสังคมไทยจะต้องพัฒนาคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ให้เกิดในตัวของคนไทย ทั้งความรู้ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง และการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตประจำวัน

โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 80 หมู่ที่ 11 ตำบล ห้วยม้า อำเภอ เมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมืองแต่เป็นแถบชานเมือง ประชากรในชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพเกษตรกรรมที่เป็นเกษตรกรรมแบบผลิตเพื่อบริโภคเท่านั้นไม่เกิดรายได้จากการประกอบอาชีพ บางส่วนจำเป็นต้องไปขายแรงงานยังต่างจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร พ่อ แม่ ผู้ปกครองที่อาศัยอยู่ถิ่นบ้านเกิด จำเป็นต้องออกไปทำงานตั้งแต่เช้า เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว และสนองค่านิยมสมัยใหม่ โดยไม่มีเวลาที่จะดูแลอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนเองเท่าที่ควร และนักเรียนบางส่วนอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง เป็นเหตุให้ นักเรียนขาดคุณสมบัติการเป็นประชากรที่ดี มีโอกาสที่จะผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น มาโรงเรียนสาย ไม่ตั้งใจเรียน พฤติกรรมลอกเลียนแบบ มีปัญหาครอบครัว อยากเท่เพื่อเรียกร้องความสนใจ ขาดระเบียบวินัย เลียนแบบเพื่อนรุ่นพี่ และสื่อต่าง ๆ หนีเที่ยว ไม่อยากเรียน อยากเท่ เรียกร้องความสนใจ ขาดคุณธรรม และจริยธรรมที่พึงมี ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากตัวนักเรียนเองและครอบครัว (โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม, 2560, หน้า 1)

จากการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ปีการศึกษา 2560 ด้านการมีวินัยของนักเรียน ในระดับดีและดีเยี่ยมคิดเป็นร้อยละ 92.15 แต่มีนักเรียนบางส่วนอยู่ในระดับผ่านคิดเป็นร้อยละ 7.85 ซึ่งผลการประเมินยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ผลการประเมินดังกล่าวอาจเนื่องมาจากนักเรียนกลุ่มนี้ ประพฤติผิดวินัยของโรงเรียน (โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม, 2560, หน้า 13) สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม สรุปได้ว่า การที่นักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ประพฤติผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนส่วนใหญ่มีสาเหตุเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เช่น ความกังวล การเก็บตัว อีกประการหนึ่งคือความประพฤติที่ไม่พึงประสงค์ของโรงเรียนและความประพฤติที่อาจจะเป็นผลทางด้านลบทั้งต่อตนเอง และต่อสังคม เช่น ปัญหาทางการเรียน ทางด้านพฤติกรรม ทางด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (นริศรา หงส์หนึ่ง, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2560) จึงมีความจำเป็นต้องรีบพัฒนาเสริมสร้าง วินัยในด้านความรับผิดชอบของนักเรียนอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ซึ่งคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนของนักเรียน จึงนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งจะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการศึกษาของนักเรียน และส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติและสังคมโลกในอนาคตเป็นอย่างมาก จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา รูปแบบการพัฒนาวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยมุ่งหวังที่จะได้

ข้อมูลที่เป็นจริง และเพื่อให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียน ห้วยม้าวิทยาคม ที่ผ่านการประเมินรูปแบบที่มีความเหมาะสม และมาตรฐานความเป็นไปได้ และนำไปพัฒนา นักเรียนทุกคนให้มีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบมากขึ้น และการที่นักเรียนมีวินัยในตนเอง ด้านความ รับผิดชอบมากขึ้นนั้น นักเรียนก็จะสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข สามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง และรับผิดชอบต่อการเรียนอย่างตั้งใจ มุ่งมั่นเอาใจใส่ต่อการเรียน มีความพยายามจนประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของ นักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วย ม้าวิทยาคม
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของ นักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม
4. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้า วิทยาคม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบผสมผสาน (mixed method design) มีขอบเขตเนื้อหาหลัก ทัศนคติ และหลักการ แนวคิด แนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ได้ จากการศึกษา รวบรวมข้อมูล นำมาทำการสังเคราะห์เพื่อกำหนดความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ดังนี้

1. ความรับผิดชอบนักเรียน จากแนวคิดของ พงษ์ศักดิ์ นามทอง (2547) เจนวัตร จงเจือกกลาง (2551) จิราพร พานสุวรรณ (2551) เกษม พงษ์ไชย (2551) ชูศักดิ์ ภูแฉวนา (2551) ประเสริฐ อ่ำพล (2551) ไสว ริ นทราช (2552) ภคพร เมืองแสน (2554) สุนัขชา ร่มคำ (2556) กิตติศักดิ์ ศรีทา (2557) และนพดล ครสาย (2558) สรุปได้ว่า ความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน ควรมีลักษณะรับผิดชอบด้านการ เรียน ด้านปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ด้านหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านสุขอนามัย และด้านสิ่งแวดล้อม

- 1.2 แนวทางการพัฒนาความมีวินัย จากแนวคิดของนิวแมน (Newman) (1950) สมาคมผู้บริหาร โรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators--AASA, 1955) แคมป์เบลล์ และแรมเซเยอร์ (Campbell & Ramseyer, 1974) ถิรพงศ์ ฤกษ์ขำ (2558) และวิภาส ทองสุทธิ์ (2560) ซึ่งประกอบไปด้วย (1) การวางแผน (2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรม และ (3) ติดตามประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร การพัฒนารูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 46 โรง ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 46 คน

1.2 ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 1,740 คน

1. 3 ครูโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จำนวน 26 คน

1. 4 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 153 คน

1. 5 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จำนวน 7 คน (ยกเว้นผู้บริหารโรงเรียน 1 คน และผู้แทนครู 1 คน)

2. กลุ่มตัวอย่าง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 46 โรง ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 9 คน จากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน จาก 9 โรง (ยกเว้นโรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม และโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ รัชมง์คลาสิก)

2.2 ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ที่รับผิดชอบงานวินัยในโรงเรียน จำนวน 42 โรง ะ 9 คน (ยกเว้นโรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ฯ รัชมง์คลาสิก และโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม) ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 387 คน

2.3 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนารูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป/ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป ครูที่รับผิดชอบงานวินัยในโรงเรียน จากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ 3 โรงเรียน ะ 3 คน รวมจำนวน 9 คน

2.4 การสร้างรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยสอบถามความคิดเห็นการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนจากครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 368 คน

2.5 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยจัดสนทนากลุ่ม และการประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องของรูปแบบ โดยแบบสอบถาม ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 12 คน ประกอบด้วย (1)

อาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน (2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และ (3) ครูสายผู้สอน จำนวน 5 คน

2.6 การประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยแบบสอบถาม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) คือครูโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จำนวน 26 คน

2.7 การประเมินความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยศึกษาความคิดเห็นจากครูโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จำนวน 26 คน ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จำนวน 153 คน และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จำนวน 7 คน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคมมีการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 ได้มีรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน เพื่อนำไปพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ในโรงเรียนอื่น ๆ
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน เพื่อนำไปกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง เชื่อว่าการเกิดวินัยแห่งตนของบุคคลจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้นคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา หรือผู้เลี้ยงดู อันจะนำไปสู่ความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น ซึ่ง สินีนาฏ สุทธจินดา (2543, หน้า 20-21) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง โดยยึดแนวทฤษฎีที่สำคัญ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mower) ซึ่งว่าด้วยกำเนิดของการควบคุมตนเองหรือการมีวินัยในตนเอง และทฤษฎีของเพคและแฮวิกเฮิสต์ (Peck & Havighurst) ซึ่งว่าด้วยพัฒนาการของแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเอง โดยยึดการควบคุมของอีโก และซูเปอร์อีโกเป็นหลัก ซึ่งมีหลักสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของเมาเรอร์ (Mower) การเกิดวินัยในตนเองของบุคคล นั้นนักจิตวิทยาทั้งหลายเชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา สิ่งสำคัญคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู อันจะเป็นทางนำไปสู่ ความสามารถในการให้รางวัลตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น ซึ่งเมาเรอร์ ได้อธิบายว่าทารกหรือเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้

เลี้ยงดูตน โดยที่การเรียนรู้จะเกิดในภาพอันเหมาะสมเท่านั้น การเรียนรู้ของทารกหรือเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 บุคคลที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของทารกหรือเด็กคือบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูซึ่งเป็นผู้ที่บำบัดความต้องการของทารก

1.2 ความรักและความผูกพันของเด็กจะนำไปสู่การปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอน หรือการเลียนแบบผู้ที่ตนเองรักและพอใจ

2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมหรือการมีวินัยในตนเองของเพคและแฮวิกเฮิสต์ (Peck & Havighurst) เชื่อว่าการควบคุมของอีโก (ego-control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก (super ego-control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล นักทฤษฎีทั้งสองเห็นว่าพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในบุคคลจะมีมากหรือน้อยก็ได้ และบุคคลแต่ละคนจะมีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกในระดับที่ไม่เท่ากัน อันเนื่องมาจากการได้รับความรู้ทางจริยศึกษาที่ทำให้ทราบถึงผลที่จะเกิดจากการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในแต่ละบุคคลจะมีระดับไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลไปยังการมีวินัยในตนเองหรือการควบคุมของอีโก และซูเปอร์อีโกที่ต่างระดับกัน ดังนั้นนักทฤษฎีทั้งสองจึงได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

2.1 พวกปราศจากจริยธรรม (amoral person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกและซูเปอร์อีโกที่น้อยมาก

2.2 พวกเอาแต่ได้ (expedient person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อย แต่พลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมีมากขึ้น

2.3 พวกคล้อยตาม (conforming person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกน้อย เหมือนคน 2 ประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมากกว่า คือ อยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างมาก

2.4 พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (irrational conscientious person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกปานกลาง แต่มีพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกมาก

2.5 พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (rational altruistic person) คือ บุคคลที่มีพลังควบคุมของอีโกมากและพลังควบคุมของซูเปอร์อีโกก็มากด้วย

เมื่อพิจารณาทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเองของทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของ เพคและแฮวิกเฮิสต์ และเมารอร์ จะเห็นความสอดคล้องกันของทั้งสองทฤษฎี คือ ในทฤษฎีของเมารอร์ แสดงให้เห็นว่าการวางพื้นฐานให้เกิดวินัยในตนเองเริ่มมาจากการเลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด จนเกิดความผูกพันและ เกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของผู้เลี้ยงดูหรือเลียนแบบ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาจนกลายเป็นผู้ที่มีวินัยในตนเอง ส่วนทฤษฎีของเพคและแฮวิกเฮิสต์นั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กเติบโตมาแล้วได้รับประสบการณ์และความรู้ทางจริยธรรมจากสังคม และรับเข้าไปในตนเอง จนกลายเป็นพลังในการควบคุมตนเองหรือเกิดขึ้นตั้งแต่วัยทารกและสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง ทางตรงและจากครอบครัว โรงเรียนและสังคม พัฒนาเป็น

พลังในการควบคุมตนเองหรือความมีวินัยในตนเองในการแสดงพฤติกรรมใด ๆ อย่างเหมาะสม คือ เป็นผู้ที่ บรรลุคุณภาพทางจิตอย่างสมบูรณ์

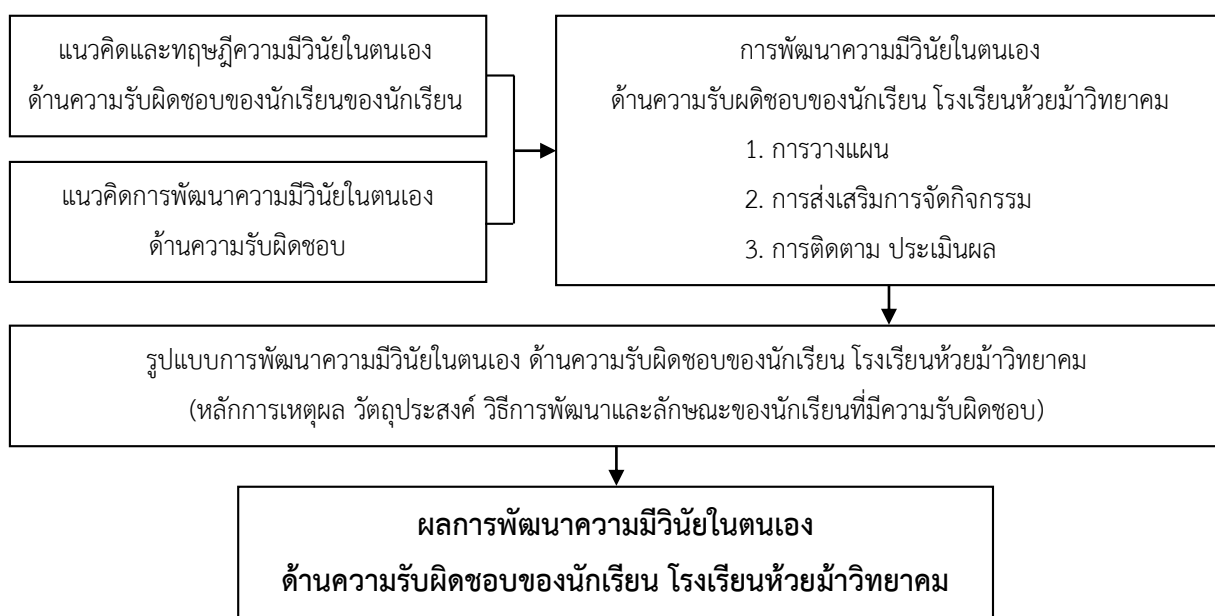
แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของนักเรียน

ภคพร เมืองแสน (2554, หน้า 116) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนขามเตี้ยพิทยาคม อำเภอบัวใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยใช้กระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (planning) ขั้นปฏิบัติ (action) ขั้นสังเกต (observation) และขั้นสะท้อนผล (reflection) พบว่า ผลการดำเนินกิจกรรมตามกลยุทธ์ทั้ง 2 กลยุทธ์ ทำให้นักเรียนพัฒนา วินัยของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย วินัยด้านการตรงต่อเวลา วินัยด้านการแต่งกาย และวินัยด้านการรักษาความ สะอาดของห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน สุนัขชา ร่มคำ (2556, หน้า 46) ได้ศึกษาการส่งเสริมการพัฒนา วินัยนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่าโดย ภาพรวมและรายด้าน ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การ แสดงความเคารพและการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน กิตติศักดิ์ ศรีทา (2557, หน้า 77) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านดอนวิทยาคาร สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 พบว่า ในการ พัฒนาวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและด้านตรง ต่อเวลานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ครู ผู้ปกครอง เพื่อน จะต้องให้ความรักความอบอุ่น และแนวทางที่ชัดเจนที่ สอดคล้องกับความต้องการตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัย และเป็นการสอนในสิ่งที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตทั้ง ทางร่างกายและจิตใจของเด็ก ๆ เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายระยะยาวที่เราตั้งไว้ การสร้างวินัยเชิงบวกไม่เกี่ยวกับการลงโทษ แต่เป็นการ แก้ปัญหา ซึ่งต้องใช้สติคิดพิจารณาและใช้การฝึกฝนให้เคยชินซึ่งจากการพัฒนาเชิง บวกอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนลดการต่อต้านระเบียบของโรงเรียนในด้านการแต่งกายและด้านตรงต่อเวลา ลง นักเรียนยอมรับเมื่อทำผิดจริงๆ และปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้นหลังจากได้รับการพัฒนา จำนวน 54 คน คิดเป็น ร้อยละ 96.42 หลังจากได้ดำเนินการนิเทศติดตามผลให้แก่แก่นักเรียนแล้วทำให้นักเรียนได้เป็นผู้มีวินัย ด้านการ แต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาดของร่างกาย ด้านการตรงต่อเวลา และด้านการทิ้งขยะให้ถูกที่ที่ขึ้น นพดล ครสสาย (2558, หน้า 156) ได้ศึกษาการสร้างเสริมวินัยด้านความรับผิดชอบของ นักเรียน โรงเรียนเต่างอย พัฒนาศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า จากการดำเนินงานเกี่ยวกับการ เสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนเต่างอยพัฒนา ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ส่งผลให้เกิดวินัยด้านความรับผิดชอบของ นักเรียน สรุปผลได้ดังนี้ วินัยนักเรียนด้านความ รับผิดชอบต่อตนเอง ทำให้นักเรียนมีการพัฒนา พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ทั้งในด้าน การแต่งกาย โดยสังเกตการณ์แต่งกาย สะอาด ถูกระเบียบของโรงเรียน และนักเรียนมาทันเวลาเข้าร่วม กิจกรรมเคารพธงชาติ นอกจากนี้ นักเรียนยังส่งงานที่ได้รับมอบหมายต่าง ๆ ตรงเวลาและเข้าชั้นเรียนอย่าง สม่าเสมอ ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ

คีพ (Keeves, 1988, p. 67) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ (1) รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปรมากกว่า ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามการเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไป นั้น ก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ (2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ ได้สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ (3) รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลในเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ (4) นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่เรากำลังศึกษาด้วย ดังนั้น การสร้างรูปแบบ (model) นั้น ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องการทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (intensive knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงหาสมมุติฐาน และ หลักการของรูปแบบที่จะพัฒนาแล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้นและนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบ และประเมินผลหาคุณภาพของรูปแบบ โดยสรุปแล้วการพัฒนารูปแบบมีการดำเนินการเป็นสองขั้นตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบและการหาคุณภาพของรูปแบบ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ประกอบด้วย (1) ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน และ (2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป/ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป ครูที่รับผิดชอบงานวินัยในโรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ประกอบด้วย (1) ศึกษาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 โดยใช้แบบสอบถาม (2) สร้างรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม และ (3) พัฒนารูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยการสนทนากลุ่ม และ ปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 9 แห่ง และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 จำนวน 42 แห่ง ๆ ละ 9 คน ได้ตัวอย่าง จำนวน 378 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ประกอบด้วย (1) ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยวิธีสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน และ (2) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยสอบถามครูโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยวิธีสอบถามจากครู โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จำนวน 26 คน

ขั้นตอนที่ 4 การนำรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ไปปฏิบัติ ประเมินความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม โดยสอบถามความคิดเห็นจากครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ครู จำนวน 26 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 153 คน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 3 ฉบับ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของ Likert (1932) และวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ไปใช้ แปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2556)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยภาพรวมพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการพัฒนาวินัยนักเรียนตามที่นโยบายต้นสังกัดในระดับสูงกำหนด โดยโรงเรียนศึกษาระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคามมีวินัยในตนเองของนักเรียน แล้วร่วมกับคณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง ชุมชนฝ่ายต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยกำหนดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนให้สอดคล้องเหมาะสมโดยไม่ขัดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และ (2) ปัญหาของการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โดยภาพรวมพบว่า ปัญหาสำคัญในการดำเนินการ คือการดำเนินการไม่มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกันในทางปฏิบัติ เนื่องจากขาดการวางแผนที่เป็นระบบ รวมถึงไม่มีแนวทาง วิธีการ ขั้นตอนและรูปแบบที่ชัดเจน ประกอบด้วย ปัญหาของความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน คือ ด้านการเรียน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ด้านหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านสุขอนามัย และด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน (ด้านการเรียน การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สุขอนามัย และเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม) พบว่า โดยภาพรวมทุกโรงเรียนมีสภาพปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ คือ ด้านการวางแผน ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรม พบว่า โรงเรียนไม่มีการการจัดกิจกรรมในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ตามแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติตนตามสุขอนามัย และเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และด้านการติดตาม ประเมินผล พบว่า โรงเรียนขาดการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน และไม่จัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และไม่นำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (3) คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความรับผิดชอบ (เกี่ยวกับการเรียน การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม) โดยภาพรวมพบว่า ด้านการเรียน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านสุขอนามัย และด้านสิ่งแวดล้อม

2. รูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม จากการศึกษาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคมพบว่า การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนใน 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรม ด้านการวางแผน และด้านการติดตาม ประเมินผล ในภาพรวมรายด้านผ่านเกณฑ์การประเมิน

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม

3.1 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม มีความเหมาะสมและความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3.2 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน

4. การนำรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ไปปฏิบัติ

4.1 ความคิดเห็นของครูโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.3 ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

การอภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการวางแผน คือโรงเรียนขาดการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนที่ชัดเจน และไม่มีการจัดทำแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียน อีกทั้งไม่มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารงานและกำหนดแนวทางในการกำกับ ติดตามการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรม คือโรงเรียนไม่มีการจัดกิจกรรมในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ตามแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ด้านรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านสุขอนามัย และด้านสิ่งแวดล้อม สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการติดตาม ประเมินผล คือโรงเรียนขาดการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน และไม่จัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ และไม่นำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการพัฒนาวินัยในตนเองของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน แต่ในภาวะปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ในขณะเดียวกันทางโรงเรียนก็มีแผนการ/โครงการ นโยบายของโรงเรียน และกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน ตลอดถึงการกำกับติดตามบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เป็นแนวทางหรือวิธีการที่ดีพอและเหมาะสมที่จะ

พัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนได้ทั้งหมด สอดคล้องกับ สุเมธ ศรีสุระ (2550) ที่พบว่า การกำหนดนโยบายในการพัฒนางาน เสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน เร่งเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในด้านการรักษาความ สะอาด แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน และกำหนดกิจกรรมในการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน จำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมนักเรียนต้นแบบ และผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้ให้การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม ผลการศึกษาการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน ด้านความสะอาด นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการปรับพฤติกรรมโดยดูแลความสะอาดห้องเรียน อาคารเรียน และบริเวณโรงเรียนเป็นที่น่าสนใจ

2. รูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ประกอบด้วยองค์ประกอบ (1) ชื่อรูปแบบ (2) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (4) การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน (5) ลักษณะของนักเรียนที่มีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบสอดคล้องกับหลักการแนวคิดของการสร้างรูปแบบของ คีฟ (Keeves,1988) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาการอธิบายหรือเรียกว่ารูปแบบเชิงข้อความ โดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญ และการสร้างรูปแบบตามแนวคิดของ คีฟ (Keeves,1988) และ สไตเนอร์ (Steiner, 1998) ด้วยการกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ เสนอแนวทางการดำเนินงานหรือการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนข้อค้นพบใหม่ เพื่อสื่อสารให้มีความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้นๆ ซึ่ง คีฟ (Keeves,1988) ได้ให้หลักกว้างๆ เพื่อการสร้างรูปแบบไว้ กล่าวคือ (1) รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม (associative relationship) (2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ (3) รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย และ (4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม พบว่ารูปแบบมีความเหมาะสม มีความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด อันเนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคมมีหลักการและแนวคิดของรูปแบบที่สัมพันธ์ตอบสนองเสริมสร้างให้นักเรียนมีวินัยเป็นส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพของคนไทยตามหลักค่านิยม 12 ประการ จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบที่เหมาะสม มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนและเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนคุณลักษณะความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ จึงสอดคล้องสัมพันธ์กันกับหลักการแนวคิด และวัตถุประสงค์ ผลการประเมินมีความเหมาะสม มีความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผ่านเกณฑ์การ

ประเมินรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม สามารถนำไปใช้ได้จริง การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบก็สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีความเป็นไปได้เพราะรูปแบบมีการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติได้ สำหรับความเป็นประโยชน์ของรูปแบบนั้น ก็มีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง โดยรวมทั้งหมดของโรงเรียน มีแนวทางการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ที่ดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้ตามสภาพจริง สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหา การประเมินรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ผ่านเกณฑ์การประเมินอันเนื่องมาจากการบวนการสร้างรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ได้ดำเนินการสร้างอย่างมีขั้นตอนตามแนวคิดของ คีฟ (Keeves,1988) และกำหนดวิธีการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคมและลักษณะของความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนจากการสังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ และปารประเมินรูปแบบ สอดคล้องกับแนวทางการประเมินรูปแบบของ กัสกี (Guskey ,2000) ที่ได้กำหนดหลักการประเมินที่สามารถนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล โดยกำหนดมาตรฐานการประเมินรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ (1) ด้านความเหมาะสม (propriety) (2) ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ (congruity) ซึ่งหมายถึงรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม มีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล สภาพความเป็นจริง วัตถุประสงค์ และวิธีการ ขั้นตอนในการพัฒนาและคุณลักษณะของความรับผิดชอบ และ(3) ด้านความเป็นไปได้ (feasibility) (4) ด้านความเป็นประโยชน์ (utility) ซึ่งหมายถึงรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวินัยของนักเรียน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบนักเรียน

4. การนำรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ไปปฏิบัติ ความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน อันเนื่องมาจากการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจากครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมมือกันแก้ไขและสะท้อนปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์ (2558) ได้ทำการศึกษากระบวนการเสริมสร้างวินัยของนักเรียน โรงเรียนบ้านท่ามะปราง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ผลความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สิทธิพันธ์ มลชู (2550) พบว่า ควรให้ครูตักเตือนทุกครั้ง เมื่อพบเห็นนักเรียนกระทำความผิดวินัยในการแต่งกาย ด้านความประพฤติ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้แสดงออกในด้านที่ดีงามเสมอ และในด้านการปฏิบัติตนควรให้ผู้ปกครองกับโรงเรียนช่วยกันแก้ไขปัญหาด้านการปฏิบัติตนของนักเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ และยังสอดคล้องกับ กอร์ดอน (Gordon, 2004) ได้ศึกษาถึง

ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ใช้กลุ่มตัวอย่าง 104 คน จากผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคม การปรับตัวของครอบครัว และสัมพันธภาพภายในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัวที่มีความเข้มงวดกวดขัน เด็กจะมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าครอบครัวที่มีการปล่อยปละละเลย รูปแบบหรือมาตรการภายในครอบครัวเป็นตัวพยากรณ์ในสมการพยากรณ์ความรับผิดชอบต่อสังคม และครอบครัวที่มีความคาดหวังของผู้ปกครองสามารถทำนายความรับผิดชอบต่อสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อ นักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ประกอบด้วย การวางแผน การส่งเสริมการจัดกิจกรรม การติดตาม ประเมินผล (ด้านการเรียน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ด้านหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านการปฏิบัติตามสุขอนามัย และด้านสิ่งแวดล้อม) และลักษณะของนักเรียนที่มีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อ (ด้านการเรียน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ด้านหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ด้านการปฏิบัติตามสุขอนามัย และด้านสิ่งแวดล้อม) โรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามสภาพปัจจุบันของโรงเรียนตามแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน การนำรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อ นักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ไปประยุกต์ใช้ควรมีการประชุมผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจและเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของโรงเรียน

3. โรงเรียนอื่นๆ สามารถนำรูปแบบการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อ นักเรียนโรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม ไปประยุกต์ใช้ โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัด ระดับคุณภาพในงานระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนได้

References

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กิตติศักดิ์ ศรีทา. (2557). *การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านดอนวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*

- เกษม พงษ์ไชย. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนนิคมพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิราพร พานสุวรรณ. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนหนองไผ่พิทยาคม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจนุวัตร จงเจือกกลาง. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียน โรงเรียนคูเตยราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูศักดิ์ ภูแวนนา. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนหนองแขงประชาอุปถัมภ์ อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถิรพงศ์ ฤกษ์ขำ. (2558). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวินัยนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9(พิเศษ), 169.
- นพดล ครสสาย. (2558). การเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนต่างอยพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประเสริฐ อำพล. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนก้านเหลืองวิทยาคม อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์. (2558). กระบวนการเสริมสร้างวินัยของนักเรียนโรงเรียนบ้านท่ามะปราง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา. สงขลา: โรงเรียนบ้านท่ามะปราง.
- พงษ์ศักดิ์ นามทอง. (2547). การปฏิบัติการส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเลย.
- พวงผกา แซ่ตัน. (2554). การศึกษาวินัยนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวังจันทร์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภคพร เมืองแสน. (2554). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนขามเฒ่าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มนตรี ระยับศรี. (2552). *ศึกษาสาเหตุและแนวทางป้องกันและแนวทางแก้ไขปัญหาการประพบัติ ผิดวินัยของนักเรียนโรงเรียนสวนป่าเขาชะอางค์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี.งานนิพนธ์การศึกษา* มหาวิทยาลัยบูรพา.

โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม. (2560). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2560*.แพร่: โรงเรียนห้วยม้าวิทยาคม.

วิภาส ทองสุทธิ. (2560). *รูปแบบการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*.

สินีนาง สุทธิจินดา. (2543). *การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สภาพและปัจจัยการเสริมสร้างวินัยในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *การวิจัยและพัฒนา รูปแบบ กลไกการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สุนัชชา ร่มคำ. (2556). *การส่งเสริมการพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7. สารนิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*.

สุเมธ ศรีสุระ. (2550). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนประชาบำรุง กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.

ไสว รินทราข. (2552). *การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนโคกสาณวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.

American Association of School Administrators, (1955). *Staff relations in school administrators* (3rd ed.). Arlington, VA: The Association.

Campbell, R. F.; Corbally, J. E., & Ramsayer, J. A. (1974). *Introduction to educational administration* (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Gordon, L. V. (2004). *Manual, Gordon personal profiles*. New York: Harcourt, Price and World.

Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Thousand Oaks, CA: Corwin.

- Keeves, P. J. (1988). *Model and model building educational research methodology and measurement: An international handbook*. Oxford, United Kingdom: Pergamon.
- Likert, R. A. (1932). Technique for the measurement of attitude. *Archives Psychological*, 3(1), 42-48.
- Newman, W. H. (1950). *Administrative action*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Steiner, L.(1998). Organizational dilemmas as barriers to learning. *The Learning Organization*, 5(4), 193-201.